

In Sant'Andria 'e Frius si faghiat sa cursa de su Dragu

Sant'Andria 'e Frius, bidda agrìcula de sa Trexenta, rica de traditziones e istòria.

A 300 metros de artària, a 35 chilòmetros de Casteddu, in sa Sardigna tzentru-meridionale, in unu territòriu prenu de montigos, baddes e pranos piticos, infùndidos dae sas abbas de Coxinas e Cirra, in parte imbusciadas dae matones de sa vegetazione mediterrànea, in parte dae menduledos, olivàrios e bìngias, s'agatat Sant'Andria e' Frius.

Est una bidda de milli e 800 abitanes chi s'agatat tra Texenta e Gerrei. Sas risursas printzipales suas sunt pastoriu e massaria. Sas raighinas suas afundant in època pùnicu-romana, difatis fiat istadu avampostu istratègicu cara a su tzentru de s'ìsula. A s'internu de s'abitadu est istadu atzapadu su ricu asciugàriu funeràriu de una tumba 'a cassone'. Su perìodu pùnicu est rapresentadu dae su situ de Linna Pertunta, a presu de sa bidda, chi at torrada medas ex votu in senòbida allogados in su museu archeològicu natzionale de Casteddu. De edade romana sunt istados agatados sos sògios de medas villas rùsticas. In s'Evu Mesanu, suta de su giuigadu de Casteddu, si narait Frius ebbia. Disabitadu suta de su domìniu ispagnolu, sa bidda est istada torrada a popolare in su sèculu XVII dae sos abitanes de sa biddas acanta. A sa sa pitica parrochiale de santu Andria, si depet su topònimu nou. Sa crèsia est de sèculu XVII: sa fatzada est istada arrichida dae unu mosàicu policromadu, ue est rafiguradu santu Andria pischende. A carrasegare, sa die de su Segapingiada, andat a iscena unu pàliu, sa 'cursa de su dragu', durante su cale sos cadderis, narados 'de santu 'Orgiu', bestint bestidos traditzionales e parillias cun sos caddos. In austu in b'est sa sagra de sa mèndula.

Su territòriu est ricu de funtanas, duas impreadas giai in edade nuràgica. De s'edade de su Brunzu sunt sas testimonias prus numerosas: ùndighi nuraghes, sete de custos complessos: su Mannu, su prus arcàicu, Guntroxu, Monte Uda, Montroxu e Perda Niedda. E rastros de insediamentos, a Tierra e a Niu Caborra.

<https://www.vistanet.it/cagliari/2023/03/13/lo-sapevate-a-santandrea-frius-si-svolgeva-la-corsa-del-drago/>